

פרוטוקול מס. 150

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום שני,
כ"ג בחשוון תשל"ה - 8.11.74, מטעה 10.00.
(בחל-אביב, בבנק ישראל)

נוכחים - חברי הוועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- א. אפרת
- ש. ארליך
- מ. ארנס
- י. בדר
- י. בן-מאיר
- י. גולץ
- א. מלמד
- ע. פיינרמן
- ג. פח
- ח. קורפו
- נ. קצב
- א. רונן
- ז. שובל
- א. שוסטק
- מ. שחל

מזמנים:

- י. תמיר - נציב מס הכנסה, משרד האוצר
- גב' מ. דרזין - משרד האוצר
- דב הלפרין - נציבות מס הכנסה

מזכיר הוועדה:

א. קרשנר

היועץ המשפטי לוועדה:

ד"ר ג. קיטרון

רשמה:

שולמית פרג

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.

ש. ארליך:

הצעה לסדר: אני מציע שהוועדה תפנה מיד לשר האוצר ותביע את מורת רוחה בפניו על זה שהממשלה טרם החליטה משהו בענין המשק. לא יתכן לחסל את משק מדינת ישראל בצורה זו. צריך להחליט משהו. החליטו רע, אבל החליטו.

ז. שובל:

אני רוצה להביע מורת רוח אחרת:

בוועדה זו אנחנו שאלנו מספר רב של שאלות בענין החברה לישראל. על חלק מהן לא קבלנו תשובות, ואילו על חלק אחר של שאלות הובטח לנו לקבל תשובות. ידוע לנו כי שר האוצר פנה אל השר ברלב. אני חושב שזה זלזול. דוברי האוצר - שזה האוצר - הודיעו לגבי תשובות מסוימות שהם יגישו לנו אותן בכתב, ועד היום הוועדה הזו לא קבלה כל תשובה לא מספקת ולא בלתי-מספקת. לכן אני אומר שיש בזה משום זלזול בוועדת הכספים, ואני מבקש מיושב ראש הוועדה לנקוט בהתאם.

א. מלמד:

אני מצטרף להצעתו של ח"כ ארליך. אנחנו רואים שכל המעט שנותר מהמדיניות הכלכלית הזו הולכת ונהרסת. לממשלה יש זמן, והיא נמצאת במצב של ויכוחים. לדעתי, לא יתכן שהוועדה תעבור לסדר היום בענין זה.

היו"ר י. קרגמן:

אתמול, בישיבת הוועדה בכנסת, קבלתי הודעה משר האוצר שהוא לא יוכל לבוא לוועדה, כי הממשלה לא יכלה לסיים את הדיונים שלה ביום ה', לכן הוא לא יכול היה לבוא לכאן לפני שהממשלה מחליטה בענין זה. כך שקבעתי אחריו כי ביום א' הקרוב, בשעה 14.00, וזה מיד לאחר ישיבת הממשלה, הוא יבוא לישיבת הוועדה הזו שתתקיים בבנין הכנסת. שר האוצר חושב כי בשעה 13.00, או 13.30, תסתיים ישיבת הממשלה, ולאחר מכן הוא יבוא לוועדת הכספים. אני לא רוצה להגן על הממשלה, אבל אני מוסר לכם מה אני פעלתי. אני דברתי עם שר האוצר, והוא הסביר לי את המצב. אתם יכולים לקבל הסברה זו, או לא לקבל אותה. מכל מקום, הוא אמר שלא יוכל לבוא לוועדת הכספים לפני החלטת הממשלה.

י. בדר:

אני רוצה להגיד, כי החומרה איננה בזה ששר האוצר לא בא היום, אלא ששר האוצר לא יכול לבוא היום. השאלה היא, אדוני היושב ראש, האם נקבל, אם יהיה צורך בכך, הודעה בזמן שגם ביום א' לא תהיה ישיבה בשעה 14.00?

היו"ר י. קרגמן:

אני לא כחובת. אני יכול להיות דוור. מה שאמרו כאן בוועדה, אני מוכן למסור לשר האוצר ולראש הממשלה.

אנחנו משתתפים בצערו של שר האוצר
שמשתתף בממשלה זו.

י. בדר:

אני גם רוצה להתייחס לשאלה
שהועלתה פה: גם אני שותף לדאגה

ע. פיינרמן:

ש"צירי הלידה" הם כפי שהם.

ביום א', בשעה 14.00, אנחנו נקיים
ישיבה על עניני המשק. עד אז אני
אודיע את כל מה שנאמר כאן לשר האוצר.

היו"ר י. קרגמן:

רשומים עוד 12 שרים לרשות הדיבור
בישיבת הממשלה. כך שאולי תעשה
את הישיבה שלנו בשעה 20.00, ולא ב-14.00.

י. בדר:

קבעתי עם שר האוצר שתהיה לנו ישיבה
יחד אחר בשעה 14.00 ביום א'.

היו"ר י. קרגמן:

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס.21).
תשל"ד-1974:

סעיף 6 -

הצעתי "תוך 6 חדשים" במקום "תוך
3 חדשים" - מה עם הצעתי זו?

י. בדר:

י. חמיר:
כאן זה הכלל שאומר, כי כאשר חברה
שהיא מנהלת כרגיל את כל חשבונותיה
על בסיס מסחרי, אז גם הוצאות שהצטברו הן הוצאות בידה. כאשר היא
משלמת לבעלי שליטה, קבענו - כי לא יתכן שתזקוף הוצאה ולא תשלם על
זה מס באותה שנה, שכן אז הוא יגיד שהוא שכיר בחברה, ואז הוא יקבל.
מכל מקום, קבענו שכאשר יש שליטה -
קובע בסיס המזומנים, כאשר זו הוצאה, הוא חייב להצהיר על הוצאה.
אם החברה תעביר את המס, הרי שאז היא תוכל לעשות את זה. אם היא תעשה
תוך 3 חדשים לאחר שנת המס, זה כאילו שנת מס. כאן זה 3 חודשי אורך
רוח. אני מסכים ש-6 חדשים זה יותר גדול מ-3 חדשים. אבל אנחנו
רוצים שיגישו את הדו"ח בזמן, ואם הדו"ח מגישים ב-30 ביוני. (י. בדר:
שיהיה 4 חדשים)

שכיר צריך להגיד את הדו"ח ב-30 ביולי.
אני רוצה שהעסק הזה יהיה מוסדר תוך 3 חדשים.

הסעיף הבא הוא על פי אותה שיטה.

אוחו דבר צריך להיות לגבי המשקיע.

י. חמיר:

ההוצאה היא הוצאה בניכוי במקור כאשר הוא מקבל כסף. בריי שא כתוב "הכנסה שהוא חייב" ---

ז. שובל:
הייתי מאריך לחושבי חוץ לשלושה חודשים. אנסה להסביר: בגלל הסכנה המתמדת של הפיחות. יש חמריץ לחברות שיש להן מניות של בעלי חוץ לשלם להם מיד כדי להמיר את המטבע על מנת שלא יפסיד בגלל הפרשי שער. כלומר, שלא יצטרך לרוץ אחרי שלטונות מס הכנסה בגלל הפרשי מטבע.

מכל מקום, הייתי מסכים שיהיה כתוב ארבעה חודשים, אך שהקווים יהיו אחידים. (י. חמיר: למען השיטה אני חושב כי יספיקו 3 חודשים) אז חעשו ארבעה חודשים. ישנם כל כך הרבה מקרים חריגים בעניין זה, שכדאי לכם לקחת את זה לתשומת לבכם.

סעיף 7 -

י. בדר:
הכוונה של סעיף זה היא, שזו גזירה חדשה לגבי בעלי הבתים. בעלי הבתים היו יכולים, לפי הנוסחה הקיימת, לדרוש פחת בעד אותו ציוד שנחוץ להם להחזקת הבית. זו יכולה להיות גם מכונה מסויימת, או מעלית, או מכשירים מיכניים להחזקת דשא.

היום הוא יכול, לפי מה שכתוב, אישור פחת. עכשיו אומרים לא - לא, כי זה עסק. (י. חמיר: להיפר)

זאת ועוד: הבריטים שנאו ספרים. זה ברור. ספריה של מהנדס או של עורך דין, היא לפי הפרקטיקה איננה טעונה אישור פחת, למרות שספרים משפטיים מחיישנים יותר מאשר משפטנים בעלי פריבילגיות, כגון: שופטים, דיינים, פרקליטים. עובדי מדינה מקבלים הנחות מיוחדות לרכישת ספרים על חשבון המדינה. אבל אנשי מקצוע שאינם עובדי מדינה, לא רק שמוכרחים לרכוש את הספריה על חשבונם, אלא אפילו לא מחשבים להם פחת. כעת אומר לנו נציב מס הכנסה שמכירים להם סכום קטן מאד כהוצאה. יפה. מה מעל סכום זה?

אני לא רואה שום סיבה להתעקש בעניין זה. אחרים שלא מנהלים פנקסים, ואם הם לא חקלאים שבלי ניהול פנקסים מכירים להם פחת - לא מכירים להם. לכן אינני רואה שום סיבה מדוע לא נכלול גם את אלה שמנהלים פנקסים.

צריך לכתוב לפני המלה "נכסים" את המלה "פנקסים", אז יהיה ברור שסמכות הנציב צריכה להגמר.

א. קרשנר:
ח"כ פלומין בקש להביא לידיעה את הצעתו - להוסיף את המלים "מוניטין". פטנט, זכות יצירה".

י. חמיר:
מה שנעשה היום זה בפירוש הרחבת פחת שהמחוקק ייחד אותו. זה פחת לכל מקורות הכנסה.

יש סעיף של הכנסה מהשכרה של נכסים, שעכשיו הם הוכנסו הנה.

י. תמיר:

על מה לתת פחה, וכמה? זו לא שאלה של חוק, אלא של הקנות שמחאשרות ע"י ועדת הכספים, אם להקטין או להגדיל את השעור.

אם אתה מדבר על התרת פחה, אז אתה צריך לדבר על נכס שערכו יורד. זה כמו על חלקי חלוף, אלא את אלה שזרקה - אלה מגיעים לך.

לגבי ספריה של עורכי דין: ח"כ בדר יסכים לנקודה הבאה - אם תקח את כרך פסקי הדין של בית המשפט העליון משנת 1948. אז תראה שהוא כמו בולים משומשים. ההשלמות של ספריה נחשבות כהוצאה שוטפת, והמתקן נותן את זה. על כל פנים, כל הנושאים הללו מוצאים כאן רק שיפור.

לגבי פטנטים - ניתן הדבר בחוק לעידוד התעשייה. אבל אם יוחלט משהו על פטנטים, הרי שיש אפשרות לשר לקבוע את זה בתקנות פחה; לגבי נכסים אחרים - זה נכס. (ז. שובל: אחת הבעיות של החכרת ציוד היא בעיה של פחה.) הדבר הזה מוסדר.

לגבי מוסדות שהביאו ציוד והחכירו אותו פה - אנחנו ניסינו לפרש את זה, שזה כאילו מקור הכנסה מעסק. פה זה נכנס בדרך המלך.

ז. שובל: אני רואה שאחם מטפלים בבעיה של מענקים, ובצדק. אני יודע שיש חיקון בחוק לעידוד השקעות הון. האם לקחתם את זה בחשבון?

י. תמיר: מה שמחווסף בפיסקה השניה של הסעיף, זה שלב קטן של הדבר הגדול שדנו בו לפני כמה ישיבות. אמרנו, שאם מפעל מסויים קבל מענק של 100 אלף ל"י לקניית ציוד - אז זה יורד מעלות הנכס.

מה שהיה קצת שנוי במחלוקת בוועדה זה לגבי התשלום שהיה כללי, בלי שהוצמד לנכס. מכל מקום, זהו החלק הקטן של הבעיה. פה נעשתה הרחבה כללית לגבי מענקים אחרים.

א. אפרת: איפה פה הגבול? הרי יכול להיות מצב כזה שמישהו יפחית לגבי רהיטים יותר מאשר על ציוד.

י. תמיר: על ריהוט שעור הפחה הוא של 6% מהעלות.

י. הלפרן: יש סעיף כללי של הקטנת הוצאות.

א. שוסטק: אנתנו מדברים גם על נכסים כמו "גוד-וויל".
(good-will)

י. תמיר:

לפי הערכתי, זה כלול.
אני מתנגד להתיר פחת על מוניטין, למרות

שאני חושב שהמסגרת קיימת.

א. שוסטק:

ערכו של נכס יכול ליפול בגלל סביבה.

י. תמיר:

דוגמה: יש לי מלון נהדר, אך יש בסביבתו
מזבלה. התשובה היא, שאם יש לי נכס
שערכו עלה, ואני מוכר אותו, אז אני משלם מס רווחי הון.

א. שוסטק:

בקשר למענקים: אדם קבל מענק מהממשלה - אם
זו הלוואה מהממשלה שלא השקיע אותה, אז
אתה אומר לו כי מכיון שלא השקיע אותה מוריד לו; אבל כאשר הוא
מקבל מענק מקרובים שלו בחו"ל - לפי סעיף זה אני רוצה שהדין יהיה
כהלוואה. לכן אני מציע שחוסף את המלה "או מענק" או הלוואה ממשלתית.

י. תמיר:

יש דברים שהם מסוכנים. כאשר מישהו מקבל
מענק מקרובו, אז הוא מקבל אותו במישור
האישי. אדם מקבל מבן דודו באמריקה סכום של 200 אלף דולר - אם כן,
איך לזה בסיס פה; אחר כך הוא אומר כי הוא השקיע את זה לעסק.

למעשה, יש לנו פסק דין שהפסדנו בבית
המשפט העליון. זה היה עם חברת סונול. אנחנו ניסינו למנוע את זה.
כי זה הגיע לסכום של 100 אלף ל"י. ראינו את זה כאילו מין הכנסה, שכן
האיש נשאר "בעל-הבית" של אותה חחנה. אבל בית המשפט קבע שהסכום איננו
חייב במס. לגבי חברת סונול זה כעין הוצאה. "דלק השרון" לא יכול
לנכות פחת על זה, כי החלק שלו עלה.

א. שוסטק:

מה שנוגע למס הכנסה, זה לא איכפת לי.

י. תמיר:

כתוב "בשל רכישת נכס", ואז זה יחול.
אני חושב ש"סונול" שרוצה להפיץ תוצרתה
טוענת שזו הוצאה - אז אני מצדיק הוצאה זו. אבל בעלי החחנה - זה לא
להקטנת העלות ולא לשום דבר.

א. שוסטק:

כמה הוא קבל חוץ ממה שהשקיע מכספו?
על כל פנים, אני מציע לכם להתחשב בזה.
(ד"ר ג. קיטרון: הוא נותן לנכות את הפחת) מה ההצדקה לכך?

י. תמיר:

בדיני ארצות-הברית ואיטליה הדבר הזה נהוג.
ואכן זה קיים.

היו"ר י. קרגמן:

טוב, חננס את הצעתך זו.

י. בדר:

אני רוצה לדבר על סעיף 21(ב) - יש כאן שני מקרים שונים לגמרי. באחד מהם יש בעיית הישוב או אי הישוב מענק; הבעיה השניה נוגעת למקרה שמוחקים חוב, שהוא חוב ספציפי שניתן בחור הלוואה לנכס, זה מריח כך שהכל מכוון למפעל מאושר. אבל זה לא כך, כי הסעיף כפי שכתוב הוא הרבה יותר רחב. יש כאן מלה - "מענק" - ואני לא יודע מה זה מענק. אם זה מענק מקופת המדינה, או מענק מקופה ציבורית; או מענק שניתן ע"י המדינה או ע"י רשות מקומית - את זה הייתי מבין בערך. מכל מקום, זו מלה הרבה יותר רחבה, אין שום סיבה לחשוב שמישהו מקבל מחנה מהוריו לפתיחת עסק - זה לא מענק. מאידך, מתנה שנותן קרוב לבין מחנה שניתנת המדינה - מהו ההבדל?

מה זה ענינך, ידידי תמיר, מניין אדם לקח כסף לרכישת עסק? בפרט שהמענקים הטיפוסיים אינם ניתנים לרכישת נכס ספציפי. למשל: מענק שנותנת המדינה לפי חוק עידוד השקעות ניתן לרכישה של משהו, וזה ניתן למפעל בכללותו. בין היתר, כפי שהסביר לנו לפני זמן קצר שר המסחר והתעשייה - כיוון שהרווחיות של מפעל מאושר בשנים הראשונות היא הרבה יותר נמוכה מאשר רווחיות בדרך כלל של מפעל תעשייתי. שם זה 6.5%, וכאן זה ממוצע של 3%. כאן אתה צריך להוכיח שהמענק ניתן לרכישה של נכס מסויים ולא לעידוד השקעות של נכס. אתה לא יכול לעשות כך, שיקבל גם מענק, והשתמש בו דוקא בתור מענק לרכישת נכס --- (י. תמיר: בדיוק זה כך)

מבחינה זו, סעיף זה הוא בלתי יעיל וגם בלתי צודק, וגם הוא יותר מדי רחב, כי זה לא מענינך מניין לקח אדם כסף לרכישת נכס.

ועוד דבר: יש לנו חוק לעידוד השקעות. בחוק זה הובטח למשקיע ש לא יוטלו עליו מסים נוספים, וכך שלא יוגדלו לו המסים. זה הובטח לו במשך מספר שנים. והנה, בא סעיף זה ופוגע בהבטחה זו. זה לא עניין כמו שהיה לנו בהיטל ייבוא. זהו סעיף רגיל בסעיף שהוא בלתי יעיל, שכן קשה להוכיח מקרה. מכיון שקשה להוכיח מקרה, אתה הולך לבנק פלוני ומחפש לך הלוואה. ואז נשאלת השאלה, האם הוא קבל אותה לרכישת נכס מסויים? אם הוא כתב בבקשה שהוא רוצה הלוואה כי הוא רוצה לרכוש מכונה - האם אתה חושב שזו מטרת ההלוואה?

בין מטרה של בקשה לבין מטרה אחרת, יש הבדל.

מכל אותן סיבות שהבאתי לעיל, אני מתנגד לחלק הראשון של הסעיף; (ב) לגבי הלוואה שנמחקה - אני זוכר מקרה - זה היה מפעל הפלדה שנכשל. הממשלה לקחה על עצמה, או מחקה סכום של 30 או 35 מיליון ל"י שהיה בתור הפסד. יש כבר סעיף כללי בחוק מס הכנסה, שהוא בא בחור תיקון כללי --- (י. תמיר: זה ישנו בתיקון זה) זהו סעיף האומר שמחיקת חוב זו הכנסה - הכוונה לסעיף 3(ב) האומר: "אדם שבשנת מס פלונית נמחל לו חוב או חלק ממנו והחוב נובע מהוצאה שניכויה הותר בבירור הכנסתו החייבת, או שהאדם נהג בחוב כאמור כאילו נמחל לו, יראו את החוב כחלק מהכנסתו באותה שנה."

אני חושב שסעיף זה הוא בלתי הגיוני - (כלשון ד"ר בדר - "נון-סנס") - כי מתי הוא חל? - כאשר אדם פושט את הרגל. למעשה, באתי לדבר על ענין של מפעל הפלדה. אבל יש עוד מפעלים ממשלתיים שדרכם זרועה במחיקת סכומים שהם חייבים למדינה.

יתר על כן, יש מפעלים שהממשלה הפכה את זכות ההצבעה שלה למניות, כך שלא במניות ולא בדיבידנדים יש למעשה איזו שהיא זכות. אילו היה מדובר בפרטיים, היו אומרים כי זו פיקציה, שזו למעשה מחיקת חוב.

האם קרה מקרה אחד, בין המקרים הרבים האלה, אשר לגביו הפעלת את סעיף 3(ב)? ואם לא - למה לא הפעלת? הרי בהתאם לחוק אלו הן חברות החייבות לשלם מסים כל כל חברה אחרת. אבל הממשלה אומרת כי לא נתנה להן זכות יתר מבחינת המסים.

ועוד: בזמנו הצעתי חוק שעיקר כוונתו היתה לשפר מצב עובדים במקרה של פשיטת רגל של מפעל, או פירוקו ע"י ביח משפט. חוק זה התקבל באופן חלקי. אבל בדרך כלל אני מבין, שחלקי בחוק זה נשכח, משום שאני נמצא באופוזיציה.

אולם, מכיון שבא סעיף זה המטיל מס גם אחרי מספר שנים, כיון שהחוב נמחק - הרי שדבר זה פוגע קודם כל בעובדים וכן הוא גם פוגע ביכולת לקיים מפעל. להלן מקרה טיפוסי: מפעל הפטיק לעבוד, ויש כונס נכסים, ומגיעים להסכם עם נושים שהמפעל ישלם רק 50% של החובות. במקרה זה, לפי סעיף 3(ב), וכן לפי סעיף זה שלפנינו - חייב המפעל לשלם מס הכנסה על אותם 50% שנמחקו לו.

זה כמובן נוגע למקרים של מפעלים פרטיים.

אינני יודע אם אתם מפעילים אותו, הרי שזה פגע. כלומר, משלמים מס הכנסה על 50% לפי סעיף 3(ב), כיון שזו הכנסה שלך --- (ד"ר קטרונ: זה נכון) לדעתי, זה פגע נגד המשק. אם אני נותן 100 ל"י - אז זו מטרה, ואז הוא לא חייב על זה מתנה; כשזו מתנה - אז חייבים לשלם מס הכנסה.

כיון שסעיף זה קשור לסעיף 3(ב), אז אני מציע למחוק את אותו סעיף 3(ב), וגם לא לקבל את סעיף זה.

ח. קורפנו:

דוגמה: חברת ארטיק נותנת לכל קיוסק מקרר כדי להפיץ את החוצרת שלה. אכן זו הוצאה מוכרת. החברה הזו קונה אלף מקררים ומספקת אותם לאלף קיוסקים. אצל בעל הקיוסק זו לא הכנסה, כי הוא לא רכש את המקרר, אבל החברה משתמשת בזה וזה מופיע אצלה. כעבור 10 שנים, המקררים מתישנים, וצריך להחליפם בחדשים. אבל החברה לא מחליפה אותם, ואילו לבעל הקיוסק נותנים אפשרות זו. חברת ארטיק לא יכולה לעמוד בהוצאה זו, כך שבעלי הקיוסקים צריכים לרכוש מקררים חדשים.

א. רונן:

האם חברת השכרה זה עסק? האם זה יכול להיות עסק? האם יש, נוסף לשכר דירה, דוגמה נוספת שמראה לא עסק, אך היא נותנת הכנסה? זאת אומרת, יצירת הכנסה, אבל לא כלולה כמשלוח יד. אני לא חושב שהדוגמה להשכרת רכב דומה.

אני מבין מה שאמר ח"כ שוסטק בדוגמה שהביא - שאב נותן לבן 100 אלף ל"י, שאינני יודע בשביל מה - לדעתי, גם אחרי תיקון חוק זה, הוא יכול טוב מאד להתחמק ממנו, ואז הוא מפחית את הערך של הנטל. זאת אומרת, כל אבא שנותן חצי מיליון ל"י לקבינה לרפואת שיניים - אז הפחת הוא של 500 אלף ל"י. אם כך, זה לא יכול להכנס לתחום זה.

אם חברת ארטיק מעוניינת לחת את המקרר - כי בלעדיו אי אפשר, שכן אז לא יוכלו למכור ארטיק --- (ז. שובל: זו השקעה) אם היא משקיעה 10 מיליון או 1 מיליון ל"י לקניית 1000 מקררים, אז זו השקעה שלה, אז היא תהיה זכאית לכך במשך 4 שנים. אם לא יהיה כדאי לה בעוד 4 שנים, אז לא יהיה כדאי לה גם היום. כלומר, כעבור 5 שנים הוא יצטרך להשקיע בהחלפת מקררים. אם יהיה כדאי לו ולעסק שלו, אז הוא יחליף אותם.

א. רונן:

אני מבין מהצעת החוק, שכל המענקים שניתנים לפי מפעלים מאושרים - אתם עושים הפחתה. מה המצב לגבי מענקים להרחבת מפעלים וכו'? כלומר, לגבי אותם מפעלים שיש אצלם פחת מואץ. האם אפשר לפתור את העניין ע"י חוספת שאני מציע - שזה יהיה מענקים לציבורים ועוד. מענקים שעליהם יש פחת, כמו הדוגמה של "סונול", יש מחנוח שחל עליהן מס עזבוך ועוד.

האם כלול בזה רכישת נכס? אם לא, אז

אני מציע להוסיף את זה.

י. תמיר:
קודם כל שיהיה ברור, שבחוק לעידוד השקעות הון יש סעיף שמתייחס למענקים, ושם ניתן בשל רכישת נכס. זה נרשם באותו חוק. אם מוכיחים את זה, הרי שזה יורד מהעלות.

אם למפעלים מאושרים לא נתת לנכות פחת על מה שעלה להם, הרי פה על אחת כמה וכמה.

מצד שני, לגבי אפשרות של מענקים כלליים - אב נוחן לבן וכו': מזה שנים נהגנו לגבי מקרים - כאשר היו הגבלות בייבוא ושלחו מוניות במסגרת של מתנה ע"י קרובים, זה היה ייבוא ללא תשלום - לגבי מקרים כאלה אמרנו: האם לא נתיר לו פחת לבעל מונית שאותה קבל במתנה? או נאמר, שהדוד אומר כי הוא מוכן לתת לו מתנה של 1000 דולר, אבל הקרוב שבארץ אומר לו "תודה רבה. אבל קנה לי בזה מונית". וכך הדוד הזה קנה לו. זה לא היה מישוך עסקי. אנחנו פירשנו את החוק. באמת, למה לייחס את זה לנו? אני אומר שזה לא מענק שהגיע לו, אלא זו מכונית שהגיעה לך בצורת מתנה. כך שהיא לא עלתה לך ולא כלום. זו היתה אכן המהות שראויה להתפרש כאן.

מדובר על מענק בשל נכס כאשר קיימת זיקה כמו דוגמה כזו או אחרת, בגלל האינטרסים השונים. אז ב"ארטיק" יהיה כתוב הסכום הזה.

ועתה לגבי מחילת חוב ומענק: זה שני צדדים של אותה מטבע, אבל בואו נדבר על אותו דבר: לח"כ בדר - יש לי הערה לגבי חוקים שסופגים חורים. אם אתה חושד שהממשלה פגעה ביקרם, הרי שאני מציע שתתנו סעיפים, כך שאפילו הממשלה כאשר תרצה לעשות את זה, אז תתקל בקשיים ולא תוכל לעשות את זה.

בקריית הפלדה קרה כך שעשו הפסדים, ואחר כך חפשו לכסות הפסדים, או מחלו על חובות. ואז הם לא משלמים מס הכנסה, כי הפסדים גדולים.

אני חוזר ומציע, חנו לי סעיף שאוכל להתגונן מאחוריו. הן לי סעיף כדי להתגונן נגד הגורמים הממשלתיים.

היו"ר י. קרגמן:
יש לי רעיון: אם יש חוב, אז מי שעשה את החוב - החוק אומר שחייבים לקזז אותו. מה שאמרו כאן חברי הכנסת בדר ושוסטק - שאם החוב נמחק, אז לא יכולים לקזז.

בזמנו היה המקרה של דשנים כימיים, שאנחנו מחקנו להם חוב של 18-20 מיליון ל"י. אבל אחר כך המפעל מחק את המחיקה והתחיל לשלם את החוב. זאת אומרת, שהוא לא הכיר במחיקה.

אם כן, צריך להיות בחוק סעיף כזה האומר, שאם יש חוב שנמחק - אז יש דף נקי. ואם אין לו רווחים, אז לא מקזזים.

י. תמיר:

האמת היא, שהאדמיניסטרציה חשופה, והיא תמיד נתונה ללחצים.

י. בדר:

(מצטט את סעיף 3(ב) - כלומר, אדם שלא משלם את החובות שלו, אז רואים את חובות אלה כהכנסתו, בעוד שהנושא טרם מחל לו. או שהנושא מחכה כדי לראות מה יהיה. והנה, פה רואים את זה כאילו היתה זו הכנסתו.

לעומת זה, שיהיה ברור, כי אם אדם חייב ליעקב תמיר - לדוגמה - 1000 ל"י, והוא מסר את השטר לגוביינא, ואחר כך בא אדם אחר ליעקב תמיר זה, ואומר לו כי הוא איננו יכול לשלם - אז תמיר נוחזק לו מתנה של 1000 ל"י. אם כן, זה לא חופש, כי מתנות בינתיים פטורות ממס, ובינתיים הן אינן בבחינת הכנסה. זה לא חופש.

אם נותנים מתנה מפוקפקת בצורת חוב, אז זה נהפך להכנסה. עוד פעם, למרות שסעיף זה קיים, שום חברה ממשלתית שנוהגת בחוב כאמור, כאילו נמחל לה, והיא גם לא מחוייבת במס הכנסה. נכון? ומה יוצא מזה? - שאנחנו מקבלים כל שנה רשימת מחיקות מהאוצר. קבלנו הבטחה שכל שנה נקבל רשימת מחיקות כזו. אבל משום מה בשנים האחרונות לא קבלתי רשימות אלה. על כל פנים, בשש השנים האחרונות לא קבלתי. אבל חלק ניכר של מחירות אלה הן מחיקות של מס הכנסה.

כאשר הוציאו מאדם - כמו שסוחטים את הטיפה האחרון של מיץ הלימון - כך הוציאו מאדם את כספו, אז האוצר בעצמו, או מר תמיר רוצים למחוק את החוב של מס הכנסה מאותו אדם שהם אינם יכולים לגבות ממנו. עכשיו מאותה מחיקה שאי אפשר לגבות ממנו מגיע מס הכנסה. זו דוגמה של "נון-סנס".

לפי חפישתי, כל עוד מתנות פטורות ממס - דיה לי הדוגמה של תמיר, ודי לי שקרובים מאמריקה ששולחים חבילה בתור מתנה לקרוב, והוא צריך לשלם על זה מכס. זה כך. אבל, להגיד שכיון שקבלת מכונית במתנה, אז לא אכיר לך בפחת? מה זה עניין איך הוא קבל את המכונית? עובדה שמכונית זו מפסידה חלק של כסף. אתה אומר, אילו היה מקבל 1000 דולר, והוא היה קונה מכונית --- (י. תמיר: אמרתי שלא מנענו פחת למרות הנסיבות הקשות) אני לא צריך את החסד שלך. הוא לא עשה הסכם שזו הלוואה, ולא עשה הסכם שזה מניות. הנה, חברת מקורות נוהגת לגבי חוב, כאילו וזה קיים. מה עשית בענין זה?

יותר מזה: משקים חקלאיים לפי חוק, זה קיים. החקלאים - כמעט כל החקלאים - חייבים לסוכנות היהודית. הם חייבים מאות מיליוני לירות. הסוכנות היהודית נסתה לפני כמה שנים להפוך את זה לחוב לא צמוד, ברביית של 3%. החקלאים לא הסכימו לזה, והם נוהגים כאילו נמחל להם חוב זה. זו עובדה. ומה אתה עושה אדוני וידידי היקר לגבי חובות אלה? הם הכניסו את זה לעסק. למרות שזה לא נשמע יפה, גם משק חקלאי הוא עסק. לפי החוק, לצערי, כל עוד שהוא לא יתוקן, הרי שחקלאי זה עסק.

אני חוזר ומציע באופן פורמלי, למחוק

את סעיף 3(ב).

(ב) אני מציע לא לקבל את התיקון המוצע

כאן בחלק הנוגע להלוואות.

(ג) אני מציע לגבי מענק - למחוק גם את

זה. ואם זה לא יתקבל, אז אני מציע לכתוב "מענק שנחשב מהמדינה או מהמוסד הציבורי". אינני בטוח אם המלה "מוסד" היא נכונה. מכל מקום, כל סעיף 3(ב) שייך או לשטיפת מוח, או לעתון הומוריסטי שלא קיים בארץ, כי אין עתון כזה.

ד"ר ג. קיטרון:

שמעתי כאן החקפה כוללת על הסעיף הזה, כי הוא אבסורד והוא "נון-סנס" ועוד. הכל יפה. רבותי, אם אני הייתי חבר ועדה, וח"כ בדר, או ח"כ שוטטק, או מישהו אחר, היה מנסח סעיף כזה - אז הייתי חוקר אותו עוד יותר. לתקוף זה קל מאד.

אבל אנחנו נחקלנו בבעיה מסויימת. זה לא ביום בהיר אחד ישב האוצר ואמר שצריך להוסיף את סעיף 3, ואני - קיטרון - מקבל את זה בשתי ידיים. זה לא כן. אלא שקרו דברים. ובין הדברים שקרו היה פסק דין של בית המשפט העליון. שהוא קובע. ומה הוא קובע? מה צריך החוק? - לא, אלא את הפירוש שלו. ואת הפירוש שלו אני חייב לקבל בין אם אני מבין אותו ובין אם לאו. עם כל הכבוד שאני רוכש לבית המשפט העליון. הוא קובע מהו החוק, והוא לא קובע מה צריך להיות החוק, שכן זה ענין של פרלמנט, ואך ורק של הפרלמנט. נחקלנו בחופעה מסויימת של מענקים וכו'. נחקלנו בפסקי דין מסויימים, לכן באנו לתקן את הענין.

לא שמעתי עד כה ממי הכנסה שהם גובים יותר מסים. אלא אני שומע שצריך להעמיק את הגבייה. זה מה שדורשים שלטונות מס הכנסה. לכן הם באים ומבקשים לתקן את זה.

אני לא אומר שסעיף זה, כפי שהצענו אותו הוא שי השלמות. לא טענתי את זה, ולא סוען וגם לא אטען את זה. יכול להיות שזה טעון תיקון. לכן אנחנו מוכנים לקבל כל הצעה של תיקון. יכול להיות שמענק שניתן איננו מענק פרטי.

מכל מקום, השלילה הכוללת לגבי סעיף זה אינני מוכן לקבל. אם אני עומד בפני מציאות של ניצול. כל עוד החוק נותן אותו - אז זה מוצדק. לכן אני מבקש בכל לשון של בקשה מצד ידידי ח"כ בדר, שיעזור לנו לנסח את הסעיף, במקום שיאמר שהוא "נון-סנס".

סעיף 8(ג) -

ד"ר ג. קיטרון: אנחנו אומרים "נתחייבה" במקום "חייבת במס".

סעיף 10 -

י. תמיר: זהו סעיף 32 לפקודה שמדבר על הוצאות. בעבר נאמר, שכאשר משלמים מענק פרישה, אז מענק פרישה לא יותר. זה כתוב בחוק הרבה שנים. פה אנחנו משפרים את המושג "שליטה". הסתבר שבן-אדם העביר 5% לאשתו, ואנחנו אומרים כאן "יחד עם בן זוגו", כי יש ששינו את השליטה לכוח הצבעה. האמת היא, שאנחנו תחכמנו את ההגדרה. אנחנו אומרים לא רק הון מניות, אלא רק כוח הצבעה.

להשאיר את סעיף 9 פתוח.

ה ו ח ל ט

סעיף 9(ב) -

י. חמיר:

מדובר על פרמיות ביטוח שמשלם אדם על ביטוח חיי הזולת.

יש תופעה שקוראים לה ביטוח אנשי מפתח. יש לנו בעניין זה שני פסקי דין שניתנו בשנתיים האחרונות. האחד הוא בעניין "אוקבה", שנתנה ביטוח בשביל המנהל. אנחנו לא אומרים שזה אסור או שזה רע. אנחנו אומרים אם זה יכול להיות מוכר כהוצאה.

"אוקבה" שלמה פרמיות ביטוח בשביל המנהל שלה, שאם חס וחלילה ימות אז ייגרם נזק לחברה. פה מדובר באנשי מפתח, ובית המשפט הכיר בפרמיות ביטוח כהוצאה.

יש פסק דין אחר שניתן במקרה של שותפות רואי חשבונות - רונן את שטנר. היה ערעור של שטנר בעניין זה. כל אחד מהשותפים ביטח, שאם "ייגמר" חס וחלילה אחד מהם אז ייגרם נזק. יוצא מזה שאין מניעה ששותפות תבטח את חיי הזולת, וזה ייחשב כהוצאה. אבל במהות זו שנוצרת קרן גם כאשר חיי הטבע חייבים לקרות באיזה שהוא שלב. כך שנוצרת קרן כזו.

אנחנו אומרים, מאחר שאתה תקבל נכס גדול, אז תעשה את זה כהוצאה קפיטלית. כך שהוא יכול לנכות את זה כמו שמנכים השקעה. גם הכסף שיקבל יהיה כהכנסה קפיטלית.

על כל פנים, מדובר פה באנשי מפתח, ולא מדובר על בני משפחתו של אדם אם ימות. לדעתי, זה יביא למפולת. זה כאילו שנשרף להם נכס בעל ערך של רבע מיליון לירות.

איפה נשמע דבר כזה?

י. בן-מאיר:

אנו נמשיך בזה ביום א' בבקר.

היו"ר י. קרגמן:

חודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.00.